

Nr 125.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1926 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till bestämmelser angående de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 25 februari 1926 dagtecknad proposition, nr 167, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, begärt riksdagens yttrande över det förslag till bestämmelser angående de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor, som av föredragande departementschefen i sagda statsrådsprotokoll förordats.

Vid 1920 års riksdag, då Kungl. Maj:t i proposition nr 334 begärde anslag till partiell löneförbättring för häradshövdingarna och till bestridande av vissa resekostnadsbidrag åt dessa befattningshavare, hemställdes i särskilda inom riksdagen väckta motioner dels att riksdagen i sammanhang med besvarandet av nämnda proposition ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en utredning rörande frågan om avskaffande av sportelsystemet såsom avlöningsform för domare samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda, och dels att riksdagen ville besluta, att vid domsagas kansli skulle fast anställas erforderligt antal skrivbiträden såsom statstjänstemän med understöd, utom av ersättning för renskrivning från domhavanden, med vissa bidrag av statsverket såsom en mindre grundlön jämte ersättning för sjukhjälp och semester samt pension.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 juni 1920, nr 457, däri riksdagen anmälde, att riksdagen beviljat medel till partiell löneförbättring för häradshövdingarna jämte bestridande av vissa resekostnadsbidrag i enlighet med i propositionen angivna grunder, yttrade riksdagen beträffande den motionsvis väckta frågan rörande sportelsystemets avskaffande, att riksdagen funne en utredning i ämnet önskvärd och fördenskull ansåge sig böra hos Kungl. Maj:t anhålla om sådan utredning, varjämte riksdagen förmälde sig kunna förutsätta, att vid en utredning i nyss angivna syfte frågan om beredande av statsanställning åt å domsagokanslierna tjänstgörande skrivbiträden komme att tagas under omprövning.

Den av riksdagen sålunda begärda utredningen har verkställt av sakkunniga, som tillkallats åren 1920 och 1922 och avgivit förslag i ämnet respektive den 24 september 1921 och den 28 februari 1923. Dessa sakkunniga föreslog en omläggning av avlöningssystemet för häradshövdingarna, och skulle till följd härav kostnaderna för domsagoförvaltningen, således även avlöningen till de icke rättsbildade biträdena, övertagas av staten och dessa biträden alltså bliva statsanställda. De förslag, som av nämnda sakkunniga avgivits, hava icke av Kungl. Maj:t förelagts riksdagen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1925 tillkallade chefen för justitiedepartementet samma dag ledamoten av riksdagens första kammare riksbanksfullmäktigen Carl Gustaf Ekman, häradshövdingen Knut Axel Gustaf Olivecrona samt revisionssekreteraren Gustaf Styrbjörn Dahlqvist att såsom sakkunniga biträda inom justitiedepartementet med utredning huruvida — utan föregripande av frågan om organisationen av arbetet vid de allmänna underdomstolarna i samband med en rättegångsreform — redan nu kunde beredas en mera tryggad och i avlöningshänseende tillfredsställande ställning för de icke rättsbildade domsagobiträdena.

Sedan de sakkunniga avgivit betänkande i ämnet, hava utlåtanden över detsamma avgivits av rikets hovrätter, statskontoret, pensionsstyrelsen och häradshövdingarna ävensom styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar. Beträffande innehållet i dessa utlåtanden tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 5—14 i återopade statsrådsprotokollet.

Det av de sakkunniga i ämnet avgivna förslaget är av följande innehåll:

Den provisoriska anordning med avseende å ifrågakvarande biträdens avlöningsförhållanden och anställningsvillkor, som de sakkunniga funnit kunna vidtagas, avser vissa reglerande bestämmelser beträffande biträdenas avlöning samt om beredande av semester, sjukhjälp och pension. Biträdena skulle allt fortfarande äga anställning hos häradshövdingarna, som även under tiden för den provisoriska anordningen skulle hava att med inkomsterna av domsagan svara för kostnaderna jämväl för denna del av domsagoförvaltningen.

I fråga om lönebeloppet hava de sakkunniga ansett föreskrift böra meddelas om att lönen icke må sättas lägre än ett visst angivet belopp; och har härvid föreslagits det lönebelopp, som finnes angivet i löneklass 1 av löneplanen avdelning B i 9 § avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, enligt reglementets lydelse i kungörelsen den 6 juni 1925 (nr 270). Detta lönebelopp utgör i ortsgroup A 1,500 kronor, ortsgroup B 1,566 kronor, ortsgroup C 1,632 kronor, ortsgroup D 1,698 kronor, ortsgroup E 1,764 kronor, ortsgroup F 1,830 kronor och ortsgroup G 1,896 kronor. Å nämnda belopp skulle jämväl åtnjutas dyrtidstillägg enligt de för befattningshavare i statens tjänst gällande allmänna grunder beträffande nyreglerade verk.

För tillgodonjutande av denna lön har förutsatts en daglig arbetstid av i

allmänhet sju timmar. För kortare arbetstid skulle lönen utgå med ett i förhållande till den kortare arbetstiden reducerat belopp. Skyldighet att gälda minimilönen skulle icke inträda förrän biträde innehaft anställningen minst ett år. En nedsättning av lönen under föreskrivet minimibelopp har ansetts böra kunna äga rum för biträde, vars arbetsförmåga på grund av hög ålder eller eljest är nedsatt.

För biträde, som tillika är förordnat till kommissionär i domsagan, har föreslagits en i viss mån avvikande anordning. För sådant biträde skulle å den enligt eljest stadgade grunder beräknade lönen nedsättning kunna få äga rum med belopp, motsvarande två tredjedelar av den nettoinkomst, biträdet åtnjuter såsom kommissionär; och skulle då kommissionärsuppdraget få ombesörjas under den bestämda arbetstiden.

Bestämmelserna om minimilönen skulle gälla för de stadigvarande biträden med viss daglig arbetstid, som oundgängligen erfordrades i domsagorna.

Antalet sådana biträden skulle, enligt den mening, som omfattats av de sakkunnigas majoritet, för varje domsaga, efter förslag av häradshövdingen, bestämmas av hovrätten, som även skulle äga att, där sådant av särskilda omständigheter funnes påkallat, efter framställning av häradshövdingen medgiva att i stället för anställande av stadigvarande biträde annan anordning för ombesörjande av sådant biträdes göromål finge äga rum, varjämte hovrätten skulle äga medgiva nedsättning av lönen under föreskrivet minimibelopp.

Enligt ett vid betänkandet fogat särskilt yttrande av häradshövdingen Olivecrona skulle hovrättens befattning med hithörande frågor allenast avse att, där på grund av särskilda omständigheter anledning förekomme till nedsättning av lönen under vad som stadgats, hovrätten därtill skulle kunna lämna medgivande.

I förevarande frågor skulle det tillkomma hovrättens president att å hovrättens vägnar ensam fatta beslut.

Ett stadigvarande biträde, som innehaft anställningen minst ett år, skulle årligen äga att, när sådant kunde ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 20 dagar å tid, som häradshövdingen bestämde, och skulle, därest biträdet av behörigen styrkt sjukdom hindrades att tjänstgöra, biträdet under bortovaro från tjänstgöring av sådan anledning äga åtnjuta lönen oavkortad sammanlagt 25 dagar av ett och samma kalenderår.

För beredande av pension åt biträdena har föreslagits pensionsförsäkring av biträdena i enlighet med den i 34 § lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda, på frivilliga avgifter grundade försäkring. Och skulle för biträde, som innehaft anställningen minst ett år, genom häradshövdingens försorg inbetalning, för år räknat, äga rum med 100 kronor, varav en tredjedel finge avdragas å biträdets lön. För biträde med kortare arbetstid finge försäkringsavgiften i förhållande därtill reduceras.

Den i 34 § lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda, på frivilliga

avgifter grundade försäkring kan anordnas antingen såsom enskild försäkring eller gruppförsäkring.

De sakkunniga hava utformat alternativa förslag, det ena för enskild försäkring och det andra för gruppförsäkring. Den inom enskild försäkring fastställda pensionsåldern, 67 år, har syntts de sakkunniga väl hög, om den också med hänsyn till pensionsrätten vid tidigare inträdande varaktig oförmåga till arbete icke syntts dem vara alldeles oantaglig som ett provisorium. Gruppförsäkring med en särskilt för dessa biträden medgiven pensionsålder av t. ex. 62 år skulle enligt de sakkunnigas mening måhända ur denna synpunkt vara att föredraga. Å andra sidan skulle, enligt gällande bestämmelser, vid gruppförsäkring skriftligt avtal om försäkringsvillkoren ingås mellan pensionsstyrelsen och vederbörande, och vissa svårigheter hava i nu föreliggande fall syntts erbjuda sig härför, då det icke torde finnas kontrahent, som kunde ingå ett dylikt avtal med pensionsstyrelsen. De sakkunniga tänka sig därför möjligheten, att i förevarande fall avtalet kunde ersättas av särskilda, av Kungl. Maj:t med stöd av 34 § i lagen om allmän pensionsförsäkring utfärdade föreskrifter. Vid enskild försäkring skulle vid inbetalningen av första försäkringsavgiften mellan häradshövdingen och biträdet träffas överenskommelse om val av tariff för försäkringen.

Efter framställning av häradshövdingen kunde annan betryggande anordning med avseende å tillförsäkrande av pension åt biträde medgivas av hovrättspresidenten.

Enligt betänkandet skulle biträde anställas av häradshövdingen, som även skulle äga att, när skäl därtill förekomme, entlediga biträde. Entledigande av annan anledning än fel eller försummelse i tjänsten skulle ske efter skriftlig uppsägning, vilken så vitt möjligt borde ske senast tre månader före anställningens upphörande.

I fråga om sättet för genomförandet av den provisoriska anordningen innehåller betänkandet, att såsom villkor för rätten att från och med den 1 juli 1926 tillgodonjuta den förhöjning av expeditionslösen, som provisoriskt medgavs åren 1918 och 1919 och enligt kungl. kungörelserna den 21 november 1924 (nr 491) och den 20 juli 1925 (nr 362) gäller tillsvidare intill den 1 juli 1926, häradshövding skall vara skyldig att underkasta sig ifrågavarande bestämmelser beträffande de vid domsagens kansli anställda icke rättsbildade biträdena, dock att bestämmelserna icke skulle äga tillämpning i domsaga, där häradshövdingen anmält, att han icke ville begagna sig av förhöjningen av expeditionslösen, som i så fall skulle redovisas till statsverket.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Frågan om beredande av en mera tryggad ställning åt de icke rättsbildade domsagobiträdena har, såsom förut nämnts, länge varit aktuell utan att emellertid ännu hava vunnit sin lösning. På grund av det intima samband, som detta spörsmål äger med frågan om en förändring av avlöningssystemet för häradshövdingarna, lärer en definitiv reglering av förstnämnda

spörsmål icke kunna ske utan i sammanhang med den sistnämnda frågan, vilken emellertid, såsom jag tidigare uttalat, icke för närvarande synes böra upptagas till slutlig omprövning.

Att emellertid redan nu en provisorisk anordning till förbättrande av ifrågavarande biträdens ställning kan och bör vidtagas framgår av den av de sakkunniga verkställda utredningen. Denna giver nämligen vid handen, att den till dessa biträden utgående avlöningen i många fall måste anses alltför låg och att för beredande av ålderdomsunderstöd eller pension åt biträdena endast i några få fall åtgärder vidtagits.

I betraktande särskilt därav att förhöjningen i expeditionslösen, vilken för häradshövdingarna i regel medfört en avsevärd ökning av bruttointkomsterna, i motsats till andra former av dyrtidstillägg bibehållits oförändrad vid det högsta belopp, vartill densamma en gång blivit fastställd, synes det icke med fog kunna göras gällande att ifrågavarande bestämmelser skulle mot häradshövdingarna innebära något obilligt eller obehörigt förfarande.

Vad angår frågan om antalet biträden i de olika domsagorna, så bör det samma bestämmas med hänsyn till det behov av arbetskraft, som vid lämplig fördelning av arbetet och med iakttagande av att vederbörande komma i åtnjutande av semester, kan anses förefinnas någorlunda konstant året runt. Givet är att därutöver vid mera tillfällig anhopning av arbete kan erfordras ytterligare skrivhjälp; å denna senare skulle blivande bestämmelser i ämnet ej hava avseende.

De i utlåtandena framkomna anmärkningarna i fråga om själva avlöningsbestämmelserna synas icke böra giva anledning till frångående av de sakkunnigas förslag i vidare mån, än att undantag från bestämmelserna om minimiavlöning synes böra göras jämväl för det fall, att kansligöromålen utföras av nära anhöriga till häradshövdingen. Vad särskilt angår den gjorda anmärkningen att häradshövdingarnas löneförmåner icke vore bestämda med hänsyn till olika ortsgrupper, må erinras att tjänstgöringspenningar, förvaltningskostnadsbidrag och lönefyllnader utgå med högst varierande belopp för olika domsagor samt att vid den partiella löneförbättringen i vissa län såsom minimiinkomst för häradshövding antagits ett högre belopp än i andra län.

I fråga om rätten till semester skulle väl kunna ifrågasättas att något öka den tid av 20 dagar, som föreslagits, men synes härutinnan tillfyllest med uttryckligt betonande att semestern skall utgöra minst nämnda tid. Beträffande ledighet vid sjukdom synes, med hänsyn därtill att fråga icke är om statsanställning och att kostnaden för vikarie annars skulle komma att helt åvila häradshövdingen, det vara skäligt att biträdet självt bör vidkännas något avdrag å lönen, exempelvis en tredjedel.

Beträffande biträdenas pensionering synes mig den av de sakkunniga föreslagna anordningen med anslutning till den i 34 § lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda, på frivilliga avgifter grundade försäkring lämpligen kunna ifrågakomma. Av de båda alternativ, som av de sakkunniga i denna del utformats, anser jag mig böra förorda det alternativ, som avser försäk-

ringens anordnande såsom enskild försäkring. Visserligen är den enligt denna försäkringstyp för inträde av ålderspension stadgade åldern av uppnådda 67 år väl hög för ifrågavarande befattningshavare och skulle ur denna synpunkt grupp-försäkring med en lägre pensionsålder vara att föredraga, men med hänsyn till vad pensionsstyrelsen i ärendet anfört anser jag den enskilda försäkringen, då det nu allenast gäller en provisorisk anordning, böra givas företräde. Vid den omläggning av den frivilliga pensionsförsäkringen, som i anledning av pensionsstyrelsens framställning kan förväntas bli inom närmaste tiden genomförd, torde ock, såsom pensionsstyrelsen antytt, anordningar kunna vidtagas för att bereda redan anslutna personer tillfälle att i önskvärd utsträckning få för försäkring enligt de nya villkoren — i främsta rummet rätt till lägre pensionsålder — tillgodoräkna sig även tidigare erlagda avgifter.

De förslag, som i yttrandena framkommit om beredande av pension åt en del äldre biträden synas mig synnerligen behjärtansvärda, men då för detta ändamål erfordras anslagsäskande, kan denna fråga icke nu upptagas, utan måste bli beroende på förnyad behandling framdeles.

Med hänsyn till de erinringar, som framställts mot de sakkunnigas förslag, att beslutanderätt i olika avseenden skulle tillkomma hovrättspresidenterna, har jag ansett mig böra förorda, att man i stället väljer den av reservanten föreslagna och i flertalet yttranden förordade utvägen. För vinnande av enhetlig praxis torde vara erforderligt att häradshövdingarna åläggas till hovrättspresidenterna insända meddelanden rörande sina beslut i hithörande frågor; därigenom blir tillfälle för hovrättspresidenterna att, om en oriktig praxis skulle utvecklas, därå fästa vederbörandes uppmärksamhet, vilket torde vara tillräckligt för vinnande av rättelse. Skulle emellertid, mot vad jag antager bli förhållandet, det visa sig att verkliga missbruk icke kunna på detta sätt förekommas, lär Kungl. Maj:t taga under övervägande att meddela erforderliga föreskrifter.

Bestämmelserna om förhöjning i expeditionslösen gälla enligt kungl. kungörelserna den 21 november 1924 (nr 491) och den 20 juli 1925 (nr 362) tillsvidare intill den 1 juli 1926. Såsom av de sakkunnigas utredning framgår kan hinder ej anses föreligga att såsom villkor för häradshövdingens rätt att från och med den 1 juli 1926 tillgodonjuta förhöjningen av expeditionslösen stadga skyldighet för häradshövding att beträffande de för domsagoarbetet erforderliga icke rättsbildade biträden vara underkastad de bestämmelser, som Kungl. Maj:t meddelar; men bör häradshövding, som icke vill underkasta sig dessa bestämmelser, efter anmälan vara därtill berättigad och för sådan händelse vara skyldig att till statsverket redovisa inflytande merlösen.

Genomförandet av ett förslag i angiven riktning betingar, att den nu utgående förhöjningen i expeditionslösen icke gives temporär giltighet utan fastställs att gälla tillsvidare.

I samband därmed bör övervägas om icke lösenavgiften i förmynderskapsärenden, vilken nu utgår med visst belopp för varje ärende oberoende

av huruvida protokollsutskriften omfattar ett eller flera ark, bör utgå med förhöjt belopp, där utskriften omfattar mera än ett ark. Önskan att ej vid förordnande av förmyndare med några kännbara kostnader belasta de omyndiga torde hava föranlett, att man från den provisoriska lösenförhöjningen undantog protokollen i förmynderskapsärenden. Med denna synpunkt, vilken alltjämt bör tillmätas samma betydelse, läser emellertid vara väl förenligt att i de mera omfattande ärenden, som med den sedermera antagna förmynderskapslagstiftningen i större utsträckning än förut skola förekomma i förmynderskapsprotokollet, häradshövdingarna, utan någon lösenförhöjning för första protokollsarket, för ett vart av de följande medgives någon mot renskrivningskostnaden ungefär svarande ersättning.»

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft dels två inom första kammaren väckta motioner den ena, nr 274, av herr *S. Luterkort* och den andra, nr 275, av herrar *Th. Borell* och *H. Rogberg* dels ock en inom andra kammaren av herr *L. Lorichs* väckt motion, nr 400, vari hemställts, att riksdagen i anledning av den föreliggande propositionen måtte såsom sin mening uttala, att riksdagen icke finner något att erinra emot ifrågavarande förslag i vad det avser beredande av pension och kostnadsfri sjukledighet åt de icke rättsbildade domsagobiträdena, men att riksdagen däremot anser, att ett ingripande från statens sida i övriga i förslaget angivna hänseenden i frågans nuvarande läge icke bör äga rum.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för detta förslag, får utskottet hänvisa till motionerna I: 274 och I: 275.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att med hänsyn till det nära samband frågan om de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor äger med spörsmålet om förändring av nu gällande avlöningssystem för häradshövdingarna en definitiv reglering av förstnämnda fråga nu icke kan ske. Med hänsyn emellertid till angelägenheten av att biträdena ifråga snarast möjligt beredes en tryggare ställning än de hittills intagit, finner utskottet det billigt och rättvist, att en provisorisk anordning för förbättrande av deras avlöningsförhållanden och anställningsvillkor utan dröjsmål vidtages.

De sakkunnigas i sådant hänseende avgivna, av departementschefen förordade förslag avser, såsom nämnts, reglerande bestämmelser beträffande biträdenas avlöning samt om beredande av semester, sjukhjälp och pension. Biträdena skulle alltså jämväl hädanefter äga anställning hos häradshövdingarna, som även under tiden för den provisoriska anordningen skulle hava att med inkomsterna av domsagan svara för kostnaderna jämväl för denna del av domsagoförvaltningen. Såsom villkor för rätten att från och med den 1 juli 1926 tillgodonjuta den förhöjning av expeditionslösen, som provisoriskt medgavs åren 1918 och 1919 och enligt kungörelserna den

Utskottets
yttrande.

21 november 1924 (nr 491) och den 20 juli 1925 (nr 362) gäller tillsvi vidare intill den 1 juli 1926, skulle sålunda enligt förslaget häradshövding vara skyldig att underkasta sig ifrågavarande bestämmelser beträffande de vid domsagens kansli anställda icke rättsbildade biträdena, dock att bestämmelserna icke skulle äga tillämpning i domsaga, där häradshövdingen anmält, att han icke ville begagna sig av förhöjningen av expeditiönslösen, som i så fall skulle redovisas till statsverket.

Såsom statsrådsprotokollet utvisar, hava i de över de sakkunnigas förslag avgivna utlåtandena i allmänhet icke framställts någon erinran mot att åtgärder nu vidtagas i det syfte, varom fråga är. I en del utlåtanden har dock uttalats, att missförhållanden icke föreläge i den utsträckning, att ett statsingripande vore av nöden. Motionsvis har ock yrkats, att statens ingripande på förevarande område skulle inskränka sig till frågan om pension och kostnadsfri sjukledighet för biträdena. En dylik begränsning kan dock utskottet icke förorda, utan anser utskottet, att de ifrågasatta bestämmelserna böra omfatta jämväl biträdenas avlönings- och semesterförhållanden. De invändningar, som häremot anförts, har utskottet alltså icke funnit övertygande. Utskottet tillstyrker sålunda departementschefens på de sakkunnigas betänkande grundade förslag i frågan, i vad detsamma gäller omfattningen av statens ingripande på förevarande område.

Då utskottet vid granskning av förslagets detaljer ej heller funnit skäl till erinran mot detsamma, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å herrar Luterkorts samt Borells och Rogbergs ävensom herr Lorichs ovanberörda motioner, I: 274 och 275 samt II: 400, i vad detsamma skilja sig från propositionen, må förklara, att riksdagen icke haft något att erinra emot det förslag till bestämmelser angående de icke rättsbildade domsago-biträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor, som av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden den 25 februari 1926 förordats.

Stockholm den 11 maj 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, J. L. Widell, J. Nilsson i Malmö, O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, E. A. Hallin, J. G. Walles, J. Jeansson, C. Johansson i Hälsingborg, C. A. Carlsson i Gävle, I. Hj. E. Pauli och Alexander Nilsson;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, A. Wiklund, C. R. Jansson i Falun, S. Bengtsson i Norup, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, A. Å. Törnkvist i Karlskrona, E. Kristensson i Göteborg, J. Jönsson i Revinge, B. F:son Holmgren, G. Strindlund och O. Andersson i Höör.

Reservation:

av herrar J. L. Widell, O. Bergqvist, E. A. Hallin, J. Jeansson, Alexander Nilsson, A. Wiklund, S. Bengtsson i Norup, P. M. Olsson i Blädinge, B. F:son Holmgren och G. Strindlund, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Den provisoriska anordning med avseende å ifrågavarande biträdens avlöningsförhållanden och anställningsvillkor, som de sakkunniga föreslagit och departementschefen förordat, avser, såsom nämnts, vissa reglerande bestämmelser beträffande biträdenas avlöning samt om beredande av semester, sjukhjälp och pension. Biträdena skulle allt fortfarande äga anställning hos häradshövdingarna, som även under tiden för den provisoriska anordningen skulle hava att med inkomsterna av domsagan svara för kostnaderna jämvel för denna del av domsagoförvaltningen.

Att, på sätt sålunda ifrågasatts, staten skulle ålägga häradshövdingarna att mot uppbärande av den förhöjda expeditionslösen, som för närvarande tillerkänts dem, efter vissa principer avlöna de hos dem anställda biträdena, kan utskottet icke tillstyrka. När, såsom nu är fallet, staten i stället för att själv åtaga sig alla med rättsskipningen i domsagorna förbundna kostnader ålagt häradshövdingarna att mot åtnjutande av sportler själva bekosta avlölandet av de icke rättsbildade biträden, som de för arbetets bedrivande kunna finna nödiga, måste häradshövdingarna i förhållande till dem anses likställda med enskilda arbetsgivare och synes ett ingripande från statens sida i löneavtal ingångna mellan häradshövdingarna och deras biträden, icke böra ifrågakomma. Redan av denna anledning anser sig sålunda utskottet böra bestämt motsätta sig departementschefens förslag i denna del. Härtill kommer, att de synpunkter, som i de väckta motionerna framförts mot förslaget, synas utskottet icke kunna fränkännas betydelse.

Vad biträdenas semesterfråga beträffar, torde, då densamma nu i regel lär vara anordnad på ett tillfredsställande sätt, några särskilda bestämmelser därom icke vara erforderliga.

Vad departementschefen anfört rörande kostnadsfri sjukledighet och pension har däremot icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med bifall till herrar Luterkorts samt Borells och Rogbergs ävensom herr Lorichs ovanberörda motioner, I: 274 och 275 samt II: 400, må förklara, att riksdagen icke haft något att erinra emot det i propositionen framlagda förslaget, i vad det avser beredande av pension och kostnadsfri sjukledighet åt de icke rättsbildade domsagobiträderna, men att ett ingripande från statens sida i övriga i förslaget angivna hänseenden i frågans nuvarande läge icke bör äga rum»;

samt av herr *S. H. Kvarnzelius*.
